

SZATHMÁRY LÁSZLÓ:
SEMMELWEIS IGNÁC (1818–1865) TERMETÉNEK
REKONSTRUKCIÓJA¹

**Digitalizálták a Magyar Tudománytörténeti Intézet és a Semmelweis Orvostörténeti
Múzeum, Könyvtár és Levéltár munkatársai, Gazda István vezetésével
Közreműködött: Kapronczay Károly és Szállási Árpád**

Semmelweis Ignácnak a budapesti Kerepesi úti temetőben nyugvó hamvait 1963-ban exhumálták. Ezt követően Bartucz Lajos végzett a csontvázon antropológiai és személyazonossági vizsgálatokat.²

A testmagasságot a végtagcsontok méreteiből Manouvrier módszerével³ 164,07 cm-nek, Pearson e) és f) formulájával⁴ 165,27 cm-nek, illetve 165,26 cm-nek határozta meg. Breitinger eljárásával⁵ viszont 166 cm-es termetet számított. A végtagcsontok méretei között azonban nem találjuk a radius paralel hosszúságát és a tibia medialis condylus – malleolus hosszát, melyeket Breitinger metódusának⁶ alkalmazásakor fel kellett volna használnia. Joggal merül fel az a kérdés is, hogy Pearson eljárásánál⁷ miért találta kiemelendőnek a fent említett két formulát, és miért nem számolt mind a tízzel.

Mindezen kérdések, valamint a testmagasság rekonstrukciójának pontosabb lehetőségei indokolják a részletesebb vizsgálatok elvégzését.

Ezért Bartucz adatai⁸ alapján Breitinger,⁹ Dupertuis és Hadden,¹⁰ Manouvrier,¹¹ Pearson,¹² Telkkä,¹³ valamint Trotter és Gleser módszereivel¹⁴ kiszámítottam Semmelweis valószínű

---

¹ Forrás: Szathmáry László: Semmelweis Ignác termetének rekonstrukciója. = Orvostörténeti Közlemények 83–84 (1978) pp. 221–224. (Részlet: p. 221., pp. 223–224.)

² Bartucz Lajos: Anthropologiai és személyazonossági vizsgálatok Semmelweis Ignác csontvázán. In: Bartucz Lajos: A praehistorikus trepanáció és orvostörténeti vonatkozású sírleletek. Bp., 1966. pp. 521–561. (Paleopathologia. III.)

³ Manouvrier, L.: La détermination de la taille d'après les grands os des membres. = Mém. de la Soc. d'Anthrop. Paris, 1893. pp. 347–402.

⁴ Pearson, K.: On the reconstruction of the stature of prehistoric races. = Phil. Transact. Roy. Soc. London, ser. A. (Math.) 192 (1899) pp. 169–244.

⁵ Breitinger, E.: Zur Berechnung der Körperhöhe aus den langen Gliedmassenknochen. = Anthrop. Anz., 1938. pp. 249–274.

⁶ Lásd: Breitinger id. mű

⁷ Lásd: Pearson id. mű

⁸ Lásd: Bartucz id. mű

⁹ Lásd: Breitinger id. mű

¹⁰ Dupertuis, C. W. – Hadden, J. A.: On the reconstruction of stature from long bones. = Am. J. Phys. Anthropol., 1951. pp. 15–53.

¹¹ Lásd: Manouvrier id. mű

¹² Lásd: Pearson id. mű

¹³ Telkkä, A.: On the prediction of human stature from the long bones. = Acta Anat., 1950. pp. 103–117.

¹⁴ Trotter, M. – Gleser, G.: Estimation of stature from long bones of American Whites and Negroes. = Am. J. Phys. Anthropol. 16 (1952) pp. 79–123.

testmagasságát. A fenti módszerek lehetőségei közül csak Breitingerét¹⁵ nem használhatjuk ki maximálisan, a már előbb említett okok miatt. (...)

Amint az a számított értékekből egyértelműen kitűnik, a tibia aránylag hosszú, a humerus viszont relatíve rövid. Ezek az eredmények a Bartucz által megállapított¹⁶ alkati viszonyokkal teljes összhangban vannak.

Nagyobb eltérést tapasztalunk a legvalószínűbb testmagasság vonatkozásában. Egyrészt azért, mert a Bartucz által megadott¹⁷ értékek pontatlanok, másrészt pedig az újabban alkalmazott három eljárás alapján magasabb termetértékeket számíthatunk. (...)

Semmelweis Ignác életbeni legvalószínűbb testmagasságát tehát (kerekített értékekkel kifejezve) 167,5–168,0 cm-ben határozhatjuk meg.

Paradox véletlen, hogy az alkati eltérések kifejezettsége miatt kizárt Telkkä-féle¹⁸ eljárással ehhez közeli eredményt kaptunk. Itt ugyanis az alkati eltérésekből adódó hibák oly szerencsésen kompenzálták egymást, hogy a meghatározott testmagasság a reális érték felé torzul. Az olyan esetekben, amikor a rekonstrukció reprezentációja em éri el legalább a 0,9-et, épp az ehhez hasonló latens differenciák lehetnek megtévesztők.¹⁹

---

¹⁵ Lásd: Breitinger id. mű

¹⁶ Lásd: Bartucz id. mű

¹⁷ Lásd: Bartucz id. mű

¹⁸ Lásd: Telkkä id. mű

¹⁹ V. ö.: Szathmáry László: A testmagasság rekonstrukciójának metodikai kérdései. = Anthropologiai Közlemények, 1976. pp. 143–161.